

Міністерство освіти і науки
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра української мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **ТВОРЕННЯ ІМЕННИКІВ
У СУЧАСНИХ ГОВІРКАХ ПОДІЛЛЯ**

Виконала:
студентка 2 року навчання
освітнього ступеня «магістр»
групи FUKr1-M19 спеціальності
035 Філологія
(Українська мова і література)
Степанюк Юлія Геннадіївна

Керівник:
Коваленко Н.Д., кандидат
філологічних наук, доцент
кафедри української мови

Рецензент:
Джурбій Т.О., кандидат
філологічних наук, ст. викладач
кафедри історії української
літератури та компаративістики

Кам'янець-Подільський – 2020 рік

ЗМІСТ

Умовні скорочення назв населених пунктів.....	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. СЛОВОТВІР ДІАЛЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ ЯК ОБ'ЄКТ МОВОЗНАВЧИХ СТУДІЙ	10
1.1. Стан і перспективи досліджень словотвору діалектизмів	10
1.2. Теоретичні засади вивчення діалектного словотвору	17
Висновок до розділу	28
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЕННЯ ІМЕННИКІВ	30
2.1. Творення іменників чоловічого роду	30
2.2. Творення іменників жіночого роду	48
Висновок до розділу	76
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	82

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ НАЗВ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ

- Гл – Голосків Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.
Гн – Гуменці Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.
Гр – Грушка Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.
Жв – Жовтневе Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.
Ів – Ісаківці Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.
Кд – Кадиївці Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.
Кр – Корчівка Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.
Мр – Межигір Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.
МС – Мала Слобідка Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.
Пр – Привороття Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.
Рв – Рункошів Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.
Рг – Рогізна Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.
Сл – Сокіл Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.
Сн – Супрунківці Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.
Лб – Ліпибоки Городоцького р-ну Хмельницької обл.
Сш – Свіршківці Чемеровецького р-ну Хмельницької обл.
Рм – Романівка Чемеровецького р-ну Хмельницької обл.

ВСТУП

Вплив кодифікованої літературної мови, російської мови та суржику, різноманітні соціальні та економічні фактори зумовлюють відчутну трансформацію діалектних систем, інтенсивну нівеляцію говірок на всіх структурних рівнях. Тому дослідження діалектної мови як однієї з форм існування мови сьогодні особливо актуальне. Спостерігаємо також посилену диференціацію типів говіркового мовлення відповідно до вікових та освітніх груп мовців [47, с. 35].

Унаслідок таких перетворень звужується сфера використання говірки як єдиної форми спілкування населення сучасного села. Отже, втрачається цінний матеріал для з'ясування різноманітних процесів, що відбуваються в українській мові, для вивчення її зв'язків з іншими мовами, для пояснення історії її формування: “значення діалектології, як суми відомостей про мовний матеріал говірок – поза всяким сумнівом. Це невичерпне джерело спостережень над дуже різноманітними мовними явищами..., для встановлення різних закономірностей, повчальних в широкому теоретичному аспекті, закономірностей, виявити які на самому літературному матеріалі через його, сказати б, органічну штучність далеко важче...” [12, с. 162].

Загальновідомо, що в діалектах зберігаються явища мови минулих етапів розвитку, які часто неможливо простежити за пам'ятками писемності: “...висока точність діалектологічного матеріалу становить його головну перевагу перед матеріалом з пам'яток мови, бо останній вимагає дуже обережного ставлення до себе через те, що в ньому часто умовності письма закривають від дослідника справжні особливості мови” [12, с. 76].

Однією з властивостей діалектної мови є легкість словотворення та активність реалізації словотворчих моделей [18, с. 3]. Недарма діалекти називають живою лабораторією мови, у яких мовні тенденції

виявляються найбільш повно [52, с. 3]. Однак процеси й закономірності діалектного словотворення сьогодні лишаються маловивченими. Недостатнє дослідження діалектного словотвору як одного з рівнів діалектної мови і зумовило вибір нашої теми.

Відсутність повного лексикографічного представлення українських говорів, незіставність матеріалів регіональних діалектних словників, як і фрагментарний щодо охоплення території та об'єктів опис деривації в діалектах, унеможлиблюють сьогодні повне представлення словотвірної системи української діалектної мови. Тому актуальним лишається дослідження словотвору окремих діалектних територій, що дозволить нагромадити необхідний матеріал для наступних узагальнень у галузі діалектного словотвору.

На сьогодні опубліковано низку праць, які стосуються сучасного стану подільських говірок на багатьох структурних рівнях мовної системи. Різні мовно-структурні рівні подільських говірок були і є об'єктом вивчення багатьох учених: 1) фонетика – Т. Бабіна [3], П. Ткачук [66]; 2) словотвір – Л. Яропуд [71]; 3) лексика – К. Баценко [4, 5], Д. Брилінський [11], І. Варченко [14], М. Доленко [24], В. Рахинський [56], Є. Рудницький [58], Л. Терешко [64; 65]; 4) синтаксис – Є. Рудницький [58]. Таке виразне зацікавлення подільськими говірками, на жаль, не призвело до повного їхнього вивчення на всіх структурних рівнях. Для дослідження суфіксальної підсистеми іменника обрано говірки Західного Поділля. Подільські говірки, як відомо, мають елементи старожитності та архаїчності, вирізняються особливими регіональними рисами, але через своє ареальне поширення виявляють досить розгалужені взаємовпливи з іншими південно-західними та південно-східними говорами. На різних мовних рівнях подільського говору спостерігаємо неоднорідні діалектні особливості, що чітко окреслюють західну та східну зони [19, с. 80].

Актуальність дослідження зумовлена потребою системного вивчення діалектного словотвору різних діалектних зон українського мовного континууму, встановленню інвентарю словотвірних моделей, афіксальних морфем, створення словника діалектних морфем, необхідністю удосконалення методики опису словотвірних систем говірок. Л.Г. Яропуд, досліджуючи дериваційну систему західноподільських говірок, описала суфіксальні іменники лише однієї лексико-семантичної групи – іменники зі значенням назв особи [71].

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дипломної роботи пов'язана з дослідженням, яке здійснюється у лабораторії діалектологічних досліджень кафедри української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, пов'язаним зі збиранням та аналізом зразків діалектного мовлення на території Хмельницької та суміжних областей.

Мета роботи – опис підсистеми словотворення іменників чоловічого та жіночого родів у говірках Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.

Для реалізації цієї мети необхідно було вирішити такі **завдання**:

- виявити інвентар словотворчих афіксів, які беруть участь у творенні іменників у говірках Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.;

- з'ясувати семантичні поля суфіксів у межах іменників чоловічого та жіночого родів;

- окреслити продуктивність словотворчих моделей і афіксів;

- порівняти лексеми говірок Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл. з іншими говірками Західного Поділля.

Об'єктом дослідження є похідні суфіксальні іменники в 14 говірках Західного Поділля. Основна увага в дипломній роботі приділена похідним структурам, розглянуто насамперед апелювативну лексику, проте широко використано й онімну лексику, оскільки залучення власних назв

дозволяє зафіксувати окремі рідкісні афікси та моделі, які не виступають у загальних назвах, а тому неможливо об'єктивно відтворити внутрішньоговіркові дериваційні процеси.

Предметом дослідження є словотворчі афікси та моделі, за якими утворено іменники жіночого та чоловічого роду в говірках Західного Поділля.

У дослідженні використано описовий метод. Вихідною одиницею опису обрано словотворчий афікс. Опис матеріалу подано у межах одного роду іменника, оскільки утворення нового слова за допомогою суфікса означає і віднесення його до певної частини мови, типу відміни, незалежно від частини мови і словозмінного типу мотивуючого слова [41, с. 10].

В описі матеріалу використовуємо методику, апробовану в роботах П.І. Білоусенка: “сукупність лексико-словотвірних значень під знаком одного словотворчого форманта дає уявлення про семантичний зміст цього форманта і словотвірного типу, а, отже, дає можливість використовувати їх для порівняльного аналізу” [10, с. 11].

Опис матеріалу проведено за такою схемою: у межах кожного суфікса виділено лексико-словотвірні групи – складники словотвірного типу, які виокремилися внаслідок конкретизації словотвірного значення. Спираємося на положення, що при синхронному дослідженні доцільно встановлювати словотвірні ряди на основі спільності форманта і спільності дериваційного значення словотвірного типу [31, с. 18]; тому часто в одній лексико-словотвірній групі подаємо деривати, утворені від різних частин мови, але із спільним дериваційним значенням. До деяких дериватів подано ілюстрацію з діалектних текстів.

Суфікси описано у порядку зниження їх продуктивності, а також з урахуванням структурної спорідненості між первинними і вторинними суфіксами. Це дозволяє з'ясувати набір суфіксів та словотвірних типів, які є ядром словотвірної системи досліджуваних говірок, і відділити

малопродуктивні словотвірні типи та одиничні утворення, які входять у систему, але суттєво не впливають на її структуру та зміни. Як зауважує М.М.Шанський, при вивченні словотвірної системи в синхронному плані основну увагу необхідно приділяти тим афіксам і моделям, які утворюють основу її афіксального інвентарю і механізму моделювання слів. Однак, це не означає, що “ізольовані пари, що виражають індивідуальні, не підтримувані аналогією відношення..., становлять лише словниковий інтерес і в систему словотвору не входять” [71, 156]. Вивчення останніх дає цінний матеріал, показовий щодо розвитку словотвірних типів, впливів позамовних факторів на продуктивність словотвірних типів тощо.

Джерельною базою стали записи діалектних текстів із 14 говірок Кам’янець-Подільського р-ну Хмельницької обл. Це дало можливість простежити реальне функціонування словотвірних моделей у говірках. Крім того, такий підхід дав змогу виявити багато словотвірних явищ, які неможливо було простежити, збираючи матеріал лише за питальником.

Матеріал для дослідження записано переважно від людей старшого покоління (1924 – 1948 років народження), для яких говірка є єдиною мовною системою, якою вони володіють активно. Для дослідження використано картотеку навчально-наукової лабораторії з діалектологічних досліджень, крім того для порівняльного аналізу залучено матеріали з трьох говірок інших районів – Чемеровецького та Городоцького.

Наукова новизна дипломної роботи полягає в тому, що здійснено спробу системного опису суфіксальної підсистеми словотвору іменників жіночого роду в говірках Кам’янець-Подільського р-ну Хмельницької обл.; виявлено інвентар суфіксальних морфем, за допомогою яких утворено іменники; з’ясовано семантичні функції суфіксів.

Теоретичне значення роботи полягає у з’ясуванні ролі деривації у формуванні діалектів, у поглибленні методики опису словотвірних

систем говірок.

Практичне значення полягає в тому, що в науковий обіг введено новий діалектний матеріал, який може бути використаний при укладанні реєстру словотворчих морфем української діалектної мови, *Лексичного атласу української мови*, *Словника українських говорів*. Результати дослідження можуть бути використані при дослідженні словотвору говірок інших діалектних зон.

Апробація роботи. Результати дослідження було обговорено на засіданні кафедри української мови та на звітній студентській конференції Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, а також на Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів та молодих учених «Загальна та прикладна лінгвістика в колі антропоцентричних наук» (27 березня 2020 р., м. Миколаїв).

Структура дипломної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури (73 позиції). Загальний обсяг роботи – 88 сторінок.

ВИСНОВКИ

Теоретичні напрацювання та ґрунтовний досвід у систематизації словотвірних особливостей українських говірок уможливають вивчення та подальший порівняльний аналіз різних українських та слов'янських діалектних зон як крок до вирішення питань про своєрідність, етимологію та генезу мовних явищ.

Діалектне мовлення, як відомо, має здатність більш тривалий час, ніж літературна мова, зберігати давні діалектні слова, фонетичні риси і ґраматичні форми, тому вона є джерелом для дослідження історії мови і власне діалектології, динамічних процесів, основою для мовних реконструкції.

В останні десятиліття в Україні говіркове мовлення стало об'єктом активних досліджень науковців. Загальновідомо, що записування матеріалу, а особливо лексики і фразеології, від носіїв територіального мовлення – справа надважка і в пошуку інформатора з особливим умінням висловлювати свої почуття та емоції, і в підборі теми бесіди, де б виявилися такі мовні явища тощо.

Зауважимо, що саме у невимушеному спілкуванні носій говірки зосереджується на спогадах, намагається розповісти про найбільш вражаючі моменти свого життя, чого не буває під час записування інформації за програмою питальником.

Дослідження похідних суфіксальних іменників жіночого роду в говірках Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл., як і в інших говірках Західного Поділля, засвідчило, що суфіксальна деривація становить розгалужену систему зі значною кількістю суфіксальних одиниць, різноманітними відношеннями між ними у межах підсистеми. Зокрема, виявлено 50 суфіксів іменників жіночого роду.

Не лише словотвірний аналіз зафіксованих похідних іменників, а й спостереження над мовною поведінкою діалектоносіїв, їх автооцінкою

діалектних одиниць, виявилися інформативними щодо розуміння внутрішньодіалектних механізмів деривації. У зв'язку з цим коментарі діалектоносіїв, як і назагал текстова поведінка дериватів, є важливою евристичною складовою у пізнанні діалектної мови.

Тексти, відповіді на питання програми дозволили встановити той факт, що більшість продуктивних суфіксів є полівалентними, здатними приєднуватися до основ різних частин мови, отже, є омонімічними.

Найвищою валентністю вирізняються суфікси *-к(а)*, *-анк(а)*, *-оўк(а)*, *-ин(а)*, *-н'(а)* – в іменниках жіночого роду.

У тісному зв'язку з валентністю перебуває і функціональне навантаження суфіксів: зіставлення рядів дериватів показує, що їх кількісна варіативність коливається від одного до 30 дериватів.

Продуктивними суфіксами іменників жіночого роду є суфікси *-к(а)*, *-лк(а)*, *-анк(а)*, *-ачк(а)*, *-ин(а)*, *-ниц'(а)*, *-их(а)*, *-оўк(а)*, *-ш(а)*, *-ак(а)*, *-н'(а)*, *-от(а)*, *-ос'т'*. До продуктивних типів іменників жіночого роду належать віддієслівні із суфіксом *-к(а)*, *-лк(а)*, *-ачк(а)*, *-оўк(а)*, *-н'(а)*, відіменникові із суфіксом *-ак(а)*, *-к(а)*, *-ин(а)*, *-ниц'(а)*, *-н'(а)*, *-их(а)*, *-ш(а)*, відприкметникові із суфіксом *-анк(а)*, *-оўк(а)/-иўк(а)/-іўк(а)*, *-щина*, *-от(а)*, *-ос'т'*. Меншою продуктивністю відзначаються суфікси *-ац'і(йа)*, *-ах(а)*, *-б(а)*, *-в(а)*, *-изн(а)*, *-ух(а)*, *-ур(а)*.

Поодинокими прикладами представлені деривати із суфіксами *-аж*, *-ал'(а)*, *-ах(а)*, *-е)к(а)*, *-ел'*, *-ен'а*, *-ерд'(а)*, *-ех(а)*, *-иг(а)*, *-ин'а*, *-ін'*, *-іўл'(а)* / *-оўл'а*, *-ож*, *-ожк(а)*, *-онк(а)*, *-орк(а)*, *-с(а)*, *-уга*, *-ул'(а)*, *-ул'к(а)*, *-ун'(а)*, *-урк(а)*, *-уш(а)*, *-ушч(а)*, *-ч(а)*.

Часто похідні суфікси зберігають словотвірні значення вихідного суфікса, що зумовлює синонімію. Синонімічні відношення виникають, як правило, у межах дериватів одного граматичного роду. В окремих випадках зафіксовано синонімію похідних утворень, належних до різних граматичних родів, наприклад: *з\лин'аниц'а* – *з\линишче*, *гол\тина* – *гол\тин':е*, *картон\лин'а* – *картон\лишче*, *сви\нарн'а* –

сви\нарник, ко\r'їун'а – ко\r'їуник, во\лоўн'а – во\лоўник, оў\чарка – в'їу\чарка – о\вечник, бож\ниці'а – бож\ник, гра\бил'ник – г\раблишце.

Причинами появи синонімії суфіксальних утворень може бути тиск продуктивного в говірках словотвірного типу, творення дериватів від основ різних частин мови, переважно від іменникових та прикметникових, співіснування в говірках давніших і новіших форм.

Нерідко в основі синонімії лежить вплив російського мовлення та суржику (*приби\rал'ниці'а – у\боришчиці'а, при)\мал'ниці'а – при\йомишчиці'а, їйа\зал'ниці'а – їйа\зал'шчиці'а, Гопкаліха – Гопкал'ша*). Вплив російської мови виявляється передусім на рівні лексичних запозичень (*оста\ноўка, про\в'ерка, у\борка, ўре\м'анка, холо\д'їна, порт\н'їха, ўра\чїха*), що впливає на функціонування словотвірних моделей.

В окремих випадках можемо констатувати, що насичення лексичними запозиченнями однакової структури зумовило формування окремого словотвірного типу, який може – разом із запозиченими лексемами – бути перенесеним з російської мови і вичерпуватися запозиченими дериватами, а також може провокувати появу словотвірних гібридних утворень – від питомих діалектних основ за допомогою запозичених афіксів, напр.: *коло\тушка, Т\rїхонїша, Ко\шил'ша*; зрідка трапляються гібридні деривати, утворені від запозичених основ за допомогою питомих афіксів: *к\rовел'ник, п\лотн'а*.

Комплексний аналіз усіх похідних іменників чоловічого роду, зокрема з увагою до їх текстової поведінки, уможливив диференціацію суфіксів та словотвірних типів за ступенем їх продуктивності. Так, у говірках в утворенні іменників чоловічого роду продуктивними є суфікси: *-ик, -ник, -шчик, -ец', -ач, -ак, -ок, -ун, -їст*, менш продуктивними: *-ар, -тел', -к(о), -анин, -н'ак*; частина суфіксів відома в обмеженій кількості похідних чи в одному дериваті.

Неоднаковою є валентність суфіксів: окремі суфікси, зокрема *-ец', -ак*,

-ач, -ок, -ун приєднуються до основ різних частин мови і утворюють деривати з різним лексико-словотвірним значенням, що зумовлює омонімію цих суфіксів. Водночас зафіксовано суфікси, які беруть участь в оформленні дериватів лише з одним лексико-словотвірним значенням, наприклад, за допомогою суфіксів *-ар, -чик/-шчик* утворено деривати лише на позначення особи; з цим же значенням зафіксовані віддієслівні утворення із суфіксом *-тел'*, відіменникові утворення із суфіксами *-ист/-іст, -к(о)*.

Аналіз похідних суфіксальних іменників показав, що творення нового слова відбувається переважно в межах певних лексико-словотвірних груп, які виокремлюються внаслідок конкретизації словотвірного значення.

Більшість елементів групи – похідні від основ однієї частини мови, хоча часто в лексико-словотвірну групу можуть входити похідні від різних частин мови. Це свідчить про те, що визначальними факторами у творенні нового слова є відповідний словотворчий афікс, який виконує роль класифікувального елемента, а також узагальнена семантика лексико-словотвірної групи.

Поодиноких дериватів, які не входять до жодної з груп, у говірках засвідчено мало. Семантична і структурна ізольованість таких похідних є умовною, оскільки матеріал дослідження у майбутньому може бути удокладнений новими спостереженнями, що може зумовити його класифікацію.

Матеріал свідчить, що на словотвірному рівні в говірках не відзначено відчутної ареальної диференціації, яка уможливила б поділ говірок на типи чи групи; не відзначено також накладання словотвірних ознак. Ці ареалогічні спостереження підтверджують гіпотезу Я.В. Закревської про те, що словотвірні протиставлення в діалектній мові виявляються і є типологічно релевантними на значно ширших територіях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аркушин Г. Західнополіські деривати з суфіксом *-к(-а)*. *Мовознавство*. 2001. № 3. С. 25–33.
2. Аркушин Г. Західнополіські деривати з суфіксом *-ун-*. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Ужгород, 2000. Вип. 2. С. 3–9.
3. Бабіна Т.А. Звукові зміни в говірках Кам'янець-Подільщини. Тези доп. Подільської історико-краєзнавчої конференції (жовтень, 1965) / Кам'янець-Подільський пед. ін-т. Хмельницький, 1965. С. 118–119.
4. Баценко К.С. Деякі назви сільськогосподарських знарядь та їх частин у говірках Хмельниччини. *Тези доп. на звітній науковій сесії кафедр Кам'янець-Подільського педінституту за 1965 р.* (вересень, 1966) / Кам.-Под. пед. ін-т. Кам'янець-Подільський, 1966. С. 63–65.
5. Баценко К.С. Про назви деяких побутових реалій у говорах Хмельниччини. *Праці XII Республіканської діалектологічної наради*. Київ : Наук. думка, 1971. С. 298–304.
6. Бевзенко С.П. До характеристики відмінностей у словотворі української діалектної мови. *Мовознавство*. 1975. № 3. С. 68–73.
7. Бевзенко С.П. Історична морфологія української мови (нариси зі словотвору та словозміни). Ужгород : Закарпатське обл. вид-во, 1960. 416 с.
8. Бевзенко С.П. Українська діалектологія. Київ : Вища школа, 1980. 246 с.
9. Білоусенко П.І. Історія суфіксальної системи українського іменника (назви осіб чоловічого роду). Київ : КДПІ, 1993. 215 с.
10. Білоусенко П.І., Німчук В. В. Нариси з історії українського словотворення (Суфікс *-иця*). Запоріжжя-Київ, 2002. 205 с.

11. Брилінський Д. Словник подільського говору. Хмельницький, 1991. 116 с.
12. Булаховський Л.А. Вибрані праці в п'яти томах. Київ : Наукова думка, 1975. Т.1: Загальне мовознавство. 495 с.
13. Буслаев Ф.И. Историческая грамматика русского языка. Москва : Гос. уч.-пед. Изд-во Министерства просвещения РСФСР, 1959. 623 с.
14. Варченко І.О. До вивчення говіркових і топонімічних даних східного Поділля. Діалектологічний бюлетень. Київ : Вид-во АН УРСР, 1962. С. 31–44.
15. Герман К.Ф. Українські говірки Північної Буковини в історичному та лінгвогеографічному аспекті: Фонетика, фонологія. Чернівці : Рута, 1995. 391 с.
16. Гольдин В.Е. Диалектные тексты и проблема источников русской диалектологии. Русские диалекты. Лингвогеографический аспект. Москва : Наука, 1987. С. 9–17.
17. Гриценко П.Ю. Ареальне варіювання лексики. Київ : Наук. думка, 1990. 269 с.
18. Гриценко П.Ю. Моделювання системи діалектної лексики. Київ : Наук. думка, 1984. 226 с.
19. Гриценко П.Ю. Основні риси подільського говору. *Поділля: історико-етнографічне дослідження* / Артюх Л.Ф., Балушок В.Г., Болтарович З.Є. та ін. Київ : Доля, 1994. С. 74–84.
20. Грещук В.В. Український відприкметниковий словотвір. Івано-Франківськ : Плай, 1995. 208 с.
21. Дзензелівський Й.О. Особливості словотвору українських говірок Нижнього Подністров'я. Діалектолог. бюлетень. 1953. Вип. 4. С. 37–51.
22. Добош В.І. Із словотвору іменників говірки долини Тур'ї Закарпатської області. *Доповіді та повідомлення Ужгородського державного університету. Серія філологічна*. II. Ужгород, 1958.

- С. 78–80.
23. Довгопол С.Ф. Поліська нижньонаддеснянська говірка с. Пухівки. *Діалектолог. бюлетень*. Київ : Вид-во АН УРСР, 1962. С. 85–96.
  24. Доленко М.Т. Словник діалектної лексики Вінниччини. *XII Республіканська діалектологічна нарада : тези доп.* Київ : Наук. думка, 1965. С. 158–161.
  25. Дроздовський В.П. Південнобесарабські українські говірки. Праці X Республіканської діалектологічної наради. Київ : Вид-во АН УРСР. С.132–155.
  26. Жилко Ф.Т. Перехідні говірки від української до білоруської мови в північно-західних районах Чернігівщини. *Діалектологічний бюлетень*. Вип. IV. Київ : В-во АН УРСР, 1953. С. 7–20.
  27. Жилко Ф.Т. Південно-чернігівські говірки, перехідні до полтавських (Бобровицький і Новобасанський р-ни Чернігівської обл.). *Діалектолог. бюлетень*. 1955. Вип. 5. С. 46–58.
  28. Закревська Я.В. Нариси з діалектного словотвору в ареальному аспекті. Київ : Наук. думка, 1976. 162 с.
  29. Залесский А.Н. Лексико-словообразовательные названия левши в украинских говорах. Совецание по общеславянскому лингвистическому атласу : тезисы докладов. Москва, 1975. С. 92–93.
  30. Захарків О.Ф. Діалектні відмінності в галузі словотвору іменників бойківського говору (назви осіб за професією та родом діяльності). *Вісник Львів. ун-ту. Серія філол.* Вип. 3. 1965. С. 92–98.
  31. Зверев А.Д. О синхронии и диахронии в словообразовании. *Питання словотвору східнослов'янських мов*. Київ : Наук. думка, 1969. С. 17–18.
  32. Земская Е.А. Словообразование. Современный русский язык. Москва : Азбуковник, 1999. С. 286–441.
  33. Їжакевич Г.П. Про особливості говірок Броварського району, Київської області. *Діалектолог. бюлетень*. Вип. II. Київ : Вид-во

- Академії наук Української РСР, 1950. С. 31–46.
34. Карпіловська Є.А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови: Будова та реалізація. Київ, 1999. 297 с.
  35. Ковалик І.І. Іменниковий словотвір у говірці села Бітлі на Львівщині. *Українська діалектна морфологія*. Київ : Наук. думка, 1969. С. 57–61.
  36. Ковалик І.І. Питання слов'янського іменникового словотвору. Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1958. 155 с.
  37. Ковалик І.І. Словотвір іменників у серболужицьких мовах. Львів, 1964. 94 с.
  38. Лизанець П.М. Із словотвору говірок Затисся Виноградівського району (Прислівник). *Допов. та повідомл. Ужгород. ун-ту. Серія іст.-філол.* № 1. Ужгород, 1957. С. 93–95.
  39. Лимаренко В.С. К суффиксации имен существительных в буковинских говорах (по материалам диалектологических записей). *Научн. ежегодник Черновицк. ун-та за 1956 г.* Черновцы, 1957. Вып. 1. Т. 1. С. 225–227.
  40. Лисенко П.С. Важливі особливості морфологічної системи говірок Ставищенського району на Київщин. *Діалектолог. бюлетень*. Вип. VI. Київ : Вид-во АН УРСР, 1956. С. 30–45.
  41. Лопатин В.В. Русская слоообразовательная морфемика: Проблемы и принципы описания. Москва : Наука, 1977. 315 с.
  42. Лук'янюк К.М. Суфіксальний словотвір назв людей у буковинських говорах. *Наук. зап. Чернівецьк. ун-ту*. Вип. 4. Чернівці, 1958. С. 42–50.
  43. Луканина Г.В. К вопросу о продуктивности в словообразовании (на диалектном материале). *Грамматические проблемы русского языка*. Барнаул, 1974. С. 11–34.
  44. Луканина Г.В. Однокоренные имена существительные в талицком говоре. *Лексические и грамматические проблемы сибирской*

- діалектології*. Барнаул, 1972. С. 13–21.
45. Мельничук О.С. Південноподільська говірка с. Писарівки (Кодимський р-н, Одеської обл.). *Діалектологічний бюлетень*. Вип. III. Київ : Вид-во Академії наук Української РСР, 1951. С. 44–68.
  46. Мотивационный диалектный словарь: говоры Среднего Приобья / под ред. О.И. Блиновой. Томск : Изд-во Томск. ун-та, 1983. 370 с.
  47. Назарова Т.В. Деякі питання типології зв'язків літературної мови й діалектів. *Українська літературна мова в її взаємодії з територіальними діалектами*. Київ, 1977. С. 31–49.
  48. Непійвода Ф.А. Із спостережень над сільськогосподарською лексикою в говірках Черкащини. *Праці X Республіканською діалектологічної наради*. Київ, 1961. С. 90–94.
  49. Никончук М.В. Про словотворчу специфіку житомирських поліських говірок. Питання словотвору східнослов'янських мов. Київ : Наук. думка, 1969. С. 66–67.
  50. Німчук В.В. Спостереження над словотвором іменника в говірці села Довге Іршавського району (Суфіксація). *Наук. зап. Ужгородського держ. ун-ту. Т. XIV. Діалектологічний збірник*. Львів : Вид-во Львівського ун-ту ім. Ів. Франка, 1955. С.169–193.
  51. Німчук В.В. Суфіксальне творення іменників середнього роду у верхньонадборжавських говірках. *Праці XI Республіканської діалектологічної наради*. Київ : Наук. думка, 1965. С.144–161.
  52. Павел В.К. Лексическая номинация. Кишинев : Штиинца, 1983. 231 с.
  53. Пагіря І.Д. Із словотвору дієслова в говірках північно-західної Мукачівщини. Допов. та повідомл. Ужгород. ун-ту. Серія філол. 1958. № 3. С. 54–55.
  54. Панцьо С.Є. Префіксальне та префіксально-суфіксальне творення іменників у лемківському діалекті. Волинь-Житомирщина. № 6. Житомир, 2001. С. 91–99.
  55. Полюга Л.М. Словник українських морфем. Львів : Світ, 2001. 447 с.

56. Рахинський В. Матеріали до діалектології Вінницької і суміжних округ. *Зап. Він. укр. пед. технікуму* / Він. пед. тех. Вінниця, 1929. Т. 1. С. 75–105.
57. Рогожникова Р.П. Варианты слов в русском языке. Москва : Просвещение, 1966. 211 с.
58. Рудницький Є.М. Зложене речення в уманських діалектах. Український діалектологічний збірник. Київ, 1929. Кн. 2. С. 211–230.
59. Сикорская З.С. Суффиксальное словообразование имен существительных в украинских говорах юго-восточного языкового пограничья (междуречье Айдара и Калитвы) : автореф. дис... канд. филол. наук : спеціальність 10.02.02 – українська мова. Київ, 1972. 29 с.
60. Сікорська З.С. Особливості виявлення словотвірної системи контактних новостворених говорів. *XIV Республіканська діалектолог. нарада*. Київ : Наук. думка, 1977. С. 69–71.
61. Словник української мови : в 11-ти т. Київ, 1970–1980. Т. I–XI.
62. Словотвір сучасної української літературної мови. Київ : Наук. думка, 1979. 406 с.
63. Тараненко О.О. Варіанти. *Українська мова. Енциклопедія*. Київ : Українська енциклопедія, 2000. С. 59–60.
64. Терешко Л.С. Лексика говорів Южной Подолии и межъязыковые контакты. Совещание по Общеславянскому лингвистическому атласу (Ленинград, 26-30 сентября 1972 г.) : тез. докл. Москва, 1972. С. 40–43.
65. Терешко Л.С. Лексичні особливості південноподільських говірок за етнографічними матеріалами XIX – початку XX ст. *Праці XII Республіканської діалектологічної наради* (Київ, 21-23 квітня 1965 р.). Київ : Наук. думка, 1971. С. 422–428.
66. Ткачук П.Е. Фонетическая система западноподольских говорів украинского языка (Вокализм и консонантизм) : автореф. дис. ...

- канд. філол. наук : спеціальність 10.02.02 – українська мова. Київ, 1975. 27 с.
67. Фанта О.В. Відсубстантивні суфіксальні іменники чоловічого роду в українських говорах Закарпаття. *Вісник Запорізького національного університету*. Запоріжжя, 2012. Вип. 1. С. 453-457.
68. Чередниченко І. Г. Деякі особливості говірок ужгородської округи Закарпатської області. *Діалектологічний бюлетень*. Київ : Вид-во АН УРСР, 1950. Вип. II. С. 47–60.
69. Шанский Н.М. Очерки по русскому словообразованию. Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1968. 310 с.
70. Шило Г.Ф. Південно-західні говори УРСР на північ від Дністра. Львів, 1957. 254 с.
71. Шило Г.Ф. Словоtvір іменників у говорах басейну верхнього Дністра і верхньої Прип'яті. Питання словотвору східнослов'янських мов. Київ : Наук. думка, 1969. С. 66–67.
72. Шумицька Г.В. Словоtvір апелятивних іменників у північно-лемківських говірках української мови: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова”. Ужгород, 2010. 19 с.
73. Яропуд Л.Г. Словообразовательная система суффиксальных существительных в западнoподольском говоре (носитель процессуального и предметного признака; носитель признака) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спеціальність 10.02.02 – українська мова. Київ, 1988. 23 с.